

Stoiko Olena. The main theoretical and methodological approaches to understanding the enlargement of the European Union

The article identifies and analyses four main approaches to understanding the enlargement of the European Union, which has evolved from a sporadic practice to a component of the Union's daily activities. In particular, enlargement as a way to a superstate formation, as a response to external challenges, as horizontal institutionalisation and as deteleologisation. The need to accept another group of states, including Ukraine, makes the European Union decide on its future: to become a federation by amending the founding treaties, or to maintain the status quo, somewhat limiting the veto power of the Member States and opening the way to a multi-speed Europe.

In the latter case, the menu for member states will not be limited to admission to the Schengen or Euro area, but will also offer various forms of quasi-political participation in decision-making processes in the EU bodies. The main reasons are the very low level of economic development of the candidate states and the different pace of pro-European reforms, which will make it much more difficult to simultaneously accept this group of candidates. The granting of membership to the current candidate states will be dominated by the security factor and will actually mark the culmination of the EU as a geopolitical project, as, given the numerous failures of attempts to integrate immigrants from non-Christian countries, no state outside the European continent will be offered membership. In addition, the outcome of the Russian-Ukrainian war – Kyiv's victory or the freezing of the conflict – will determine not only Ukraine's position in the EU, but also the fate of the Eurasian continent, its division into spheres of influence between Brussels and Beijing.

Key words: enlargement, European integration, European Union, institution, democracy, geopolitics.

DOI: 10.33663/0869-2491-2024-35-763-771

УДК 327

В. А. ЯВІР,
доктор політичних наук*
ORCID: 0000-0002-1854-5012

Л. Й. ЗУБРИЦЬКА,
кандидат політичних наук**
ORCID: 0000-0002-8148-4734

А. В. АЛІМОВ,
магістр політології***
ORCID: 0009-0003-0973-0528

**САНКЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄС:
ДЕСТРУКТИВНИЙ ВПЛИВ ОСОБИСТІСНИХ ЧИННИКІВ
ЄВРОСКЕПТИКІВ**

У статті аналізуються особливості загальної санкційної політики ЄС. Особлива увага приділена деструктивному впливу нерациональних особистісних чинників лідерів-евроскептиків на критично важливу сферу зовнішньої політики ЄС – вироблення санкційної політики, який послаблює єдність ЄС, сповільнює реакцію на кризові явища та зменшує здатність до реагування. Запропоновано рекомендації зі створення більш прозорого механізму ухвалення санкційних рішень.

Ключові слова: Європейський Союз, зовнішня політика ЄС, санкційна політика ЄС, санкції, євроскептицизм.

Yavir Vira, Zubrytska Liudmyla & Alimov Anton. The EU Sanctions Policy: the Destructive Influence of Eurosceptics' Personal Factors

The peculiarities of the EU's general sanctions policy are analyzed. Particular attention is paid to the destructive impact of irrational personal factors of eurosceptic leaders on a critical area of EU foreign policy - the development of sanctions policy, which weakens EU unity, slows down the response to crises and reduces the ability to respond. The authors offer recommendations for creating a more transparent mechanism for making sanctions decisions.

Key words: European Union, EU foreign policy, EU sanctions policy, sanctions, euroscepticism.

* Yavir Vira, Doctor of Political Sciences

** Zubrytska Liudmyla, Candidate of Political Sciences (Ph. D.)

*** Alimov Anton, Master in Political Science

Вступ. Актуальність теми зумовлена важливістю санкцій як інструменту зовнішньої політики Європейського Союзу: санкційна політика ЄС є одним з основних засобів протидії та запобігання дій акторів, які суперечать міжнародним нормам і міжнародному праву, а також ціннісним орієнтирам Європейського Союзу. Рішення запровадити санкції проти РФ продемонструвало рішучість та єдність Європейського Союзу перед викликами воєнної агресії: «ЄС, як один із головних гравців на міжнародній арені, взяв на себе відповідальність за реагування на ці дії, використовуючи санкції як одну з форм відповіді»¹. Оскільки в сучасному світі зростає роль санкційної політики як одного з визначальних інструментів міжнародної дипломатії, дослідження цієї проблеми важливе з точки зору поглиблення розуміння того, як ухвалюються санкції ЄС, які можливі проблеми можуть очікувати на українських лідерів у питаннях просування та адвокації необхідності продовження й посилення тиску на РФ шляхом санкцій. Актуальність дослідження зумовлена потребою виокремити такі чинники, як особистісні ціннісні упередження та знайти шлях їх усунення, вносячи як інституційні, так і ціннісні зміни у процес ухвалення рішень ЄС щодо санкцій.

Постановка проблеми. Санкційна політика загалом розглядається як елемент зовнішньої політики ЄС і визначає загальний процес ухвалення санкцій. Під цим ракурсом питання санкцій вивчають як українські, так й іноземні дослідники. Наприклад, М. Гнатюк, Б. Феценко й Д. Рибачок² розглядають загальний механізм та інституційний чинник ухвалення санкцій на прикладі санкцій проти РФ. Р. Абдуллаєв, Т. Бірштекер, К. Портела аналізують загальну рамку санкцій, концептуалізують їх типи та вказують на ситуації, в яких вони застосовуються. Угорський дослідник В. Щеп концентрується на взаємодії різних інститутів ЄС у питанні розробки санкцій, що пояснюється чимраз більшим впливом одного з інститутів, а саме Європейської ради. Питання обмежень ухвалення санкцій зустрічається у дослідженнях рідше й розглядається більш побічно, відтак є невіршеною проблемою дослідження. Так, можливий вплив фреймінгу на санкції ЄС щодо РФ присутній у роботі Р. Лінтонена, Н. Гелвіг, Ю. Йокела і К. Портела вказують на різноманіття чинників (економічні, культурні й історичні, сучасний стан справ на міжнародній арені), які мали вплив на схвалення чи відмову від санкцій на етапі ухвалення рішення.

Метою цього дослідження є визначення деструктивного впливу особистісних ірраціональних чинників політиків-евроскептиків на ухвалення санкцій у ЄС. Задля досягнення поставленої мети визначено такі завдання: 1) окреслити загальні рамки санкцій ЄС – їх типи та акторів (хто або що впливає на процес ухвалення); 2) проаналізувати вплив особистісних чинників на прикладі євроскептиків – угорського та словацького прем'єр-міністрів. Об'єктом є санкційна політика Європейського Союзу. Предметом – суб'єктивні обмеження напрацювання санкційної політики ЄС.

Методологія. Для аналізу та пояснення особистісних чинників впливу євроскептиків у дослідженні було застосовано декілька методів, здебільшого теорію фреймінгу й теорію обмеженої раціональності. Фреймінг розглядає ціннісні обмеження та вплив постановки проблеми деякими європейськими політиками на питання ухвалення санкцій. Натомість теорія обмеженої раціональності використовується для пояснення можливих обмежень у раціональному процесі напрацювання та висловлення позицій європейських політиків, що впливають на ухвалення санкційних політик.

Виклад основного матеріалу. 1. Основа санкцій Європейського Союзу. Санкційна політика ЄС є одним з головних аспектів формування нового вектору розвитку Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС, що зумовлює розгляд питання того, як їх ухвалюють та які потенційні перепони можуть постати на шляху до ефективного та швидкого їх впровадження проти країн і осіб, що загрожують безпеці країн – членів ЄС та їх інтересам. Саме тому варто розглянути чинники, які послаблюють розбудову санкційної політики, і наявні потенційні шляхи розв'язання цієї проблеми.

Розпочати дослідження варто із загальної структури санкцій у Європейському Союзі та шляхів їх ухвалення, адже це є необхідним містком для розуміння тих чинників, що сповільнюють ухвалення санкційних пакетів. Як зазначають Т. Бірштекер і К. Портела, основний базис санкцій ЄС можна розподілити на три типи:

1. Санкції, пов'язані із зобов'язанням перед ООН. Виходячи з 7-го розділу Статуту ООН «Дії щодо загрози миру, порушень миру та актів агресії»³, усі країни – члени ООН мають впроваджувати заходи, зазначені у ньому, і в таких випадках ЄС має запровадити санкції. Згідно зі ст. 41 Рада Безпеки ООН має повноваження вирішувати, які заходи, не пов'язані з використанням збройних сил, повинні застосовуватися для виконання її рішень, і вона може зажадати застосування цих заходів від членів ООН (повне або часткове припинення економічних відносин, залізничних, морських, повітряних, поштових, телеграфних, радіо або інших засобів сполучення, а також розрив дипломатичних відносин). Прикладом є заходи проти Сомалі.

Механізмом імплементації резолюцій Ради Безпеки ООН, внаслідок застосування якого вони стають частиною внутрішнього права ЄС і набувають обов'язкової для виконання усіма державами-членами сили, є спільні позиції. Проте ЄС не є членом ООН, незважаючи на те, що всі держави – члени ЄС є членами ООН, та здатний самостійно, з власної ініціативи накладати санкції, слушно підкреслює Р. Абдуллаєв⁴.

2. Додаткові санкції – це санкції, які ухвалюються на підтримку вже наявних, і вони слугують посиленням санкцій ООН. Прикладом є санкції проти Ірану або Північної Кореї, які виходять за межі тих заходів, які впроваджує ООН.

3. Автономні санкції ООН – санкції, які накладаються ЄС у випадках, коли існує на це запит, однак Рада Безпеки ООН не здатна ухвалити рішення

щодо їх накладання. Такі санкції є також демонстрацією позиції ЄС: вказують на поведінку країн, яка є неприйнятною або не відповідає цінностям ЄС. До цієї категорії належать санкції проти Сирії, РФ, Білорусі тощо. Зазвичай ухвалюються разом з іншими партнерами демократичного світу, найчастіше це США⁵.

Варто зазначити, що цими «чистими» типами санкцій ЄС не обмежуються і час до часу можуть трансформуватися з одного типу в інший. Аналізуючи процес ухвалення санкцій у ЄС та його основних акторів, зауважимо, що провідну роль у їх розробці й ухваленні покладено на Раду Європейського Союзу та Європейську Комісію (особливо на Європейську службу зовнішньої діяльності (EEAS)). Зокрема, у питанні законодавчої розробки та підтримки роботи санкцій основна роль належить Високому представнику та EEAS, натомість питання ухвалення, перегляду й перевірки санкцій покладено на Раду ЄС. Впровадження ж санкцій на місцях покладено на країни – члени Європейського Союзу⁶.

Однак більш докладну відповідь на питання розмежування повноважень між європейськими інституціями у напрацюванні санкційної політики дає В. Щеп: на прикладі санкцій проти РФ вказується на дедалі більший вплив Європейської Ради (зібрання голів держав й урядів ЄС). Зокрема, на факт зміщення ролі після підписання Маастрихтського та Лісабонського договорів із визначення загальних напрямів і цілей Європейського Союзу до все більшого залучення Європейської Ради до щоденних справ ЄС, особливо в питаннях санкцій⁷. Хоча це трапляється не з кожною накладеною санкцією, однак, коли питання є політично чутливим або ж прямо стосується інтересів держав, голови урядів держав-членів виступають за впровадження санкцій. Прикладами є санкції проти Ірану та ядерної домовленості, РФ та війни в Україні, громадянської війни в Сирії та хімічної атаки в м. Солсбері (Велика Британія). Але це санкції, які були ухвалені до початку повномасштабного вторгнення.

Однак, якщо розглядати під цим ракурсом прийняття санкційних пакетів уже після 24 лютого 2022 р., то можна помітити тенденцію до збільшення впливу саме країн-членів та їхніх голів держав. Так, найбільш політично складні пакети санкцій, а саме перший (стосувався візового режиму, експорту, фінансового сектору) та шостий (стосувався заборони на нафту з РФ) були ухвалені саме через Європейську Раду. Натомість інші пакети зазвичай проходили через Раду ЄС. Проте основну роботу щодо формування санкцій, надання їм чіткого і структурованого вигляду покладено на Раду ЄС, тоді як Європейська Рада визначає напрями, щодо яких секторів буде запроваджено санкції і наскільки жорсткими вони будуть. Внаслідок цього формується розподіл відповідальності та діяльності між Радою ЄС та Європейською Радою: Європейська Рада розглядає більш чутливі питання, але обмежена нормами, адже не має повноважень до впровадження й чіткого формулювання санкцій. Рада ЄС водночас має можливість та повноваження розробляти санкційні

пакети, однак саме тут мають місце політичні торги щодо впливу та узгодження рішення.

Отже, оскільки санкції ухвалюють саме на загальноєвропейському рівні, а потім вони «опускаються» на рівень держав – членів ЄС, можна констатувати певний інституційний ізоморфізм санкцій у ЄС – країни-члени «мімікують» під європейські санкції, замість ухвалення власних. Тож не викликає подиву збільшення впливу голів на ухвалення санкцій саме у тому вигляді, якими вони їх бачать. Така більша залученість сприяє зростанню впливу різних суб'єктивних, особистісних чинників на процес ухвалення санкцій в ЄС.

2. Особистісні чинники. Тож вплив Європейської Ради після Лісабонського договору (2007) на процес ухвалення санкцій, роль особистісних чинників суттєво зростають: вони перетворюються на перепони для швидкого й ефективного ухвалення санкцій у випадку нагальної потреби. Причини цих чинників можуть лежати як в об'єктивній площині (пов'язані з конкретними інтересами держави – члена ЄС), так і суб'єктивній (пов'язані виключно з особою лідера країни). В окремих випадках лідер може керуватися виключно власними переконаннями та ідеями, маскуючи свою політичну позицію інтересами держави. У такому разі ігноруються раціональні аспекти задля отримання власної вигоди, політичних дивідендів чи висловлення протесту проти позиції інших країн зокрема і Європейського Союзу загалом. Об'єктивними чинниками можуть бути економічні, культурні зв'язки або ж міжнародна ситуація та домовленості між країнами⁸.

Власне особистісні чинники можуть бути проаналізовані та витлумачені в межах теорій фреймінгу й обмеженої раціональності. Остання, викладена Г. Саймоном, стверджує, що індивід, хоча й не діє виключно інстинктивно, не може прорахувати всі можливі варіанти подій. Тож лідер, ухвалюючи певне рішення, керується раціональністю, обмеженою можливістю прорахунку й наявною інформацією. Можливими причинами цих обмежень можуть бути: ціннісні упередження, брак необхідної інформації та вплив рішень, ухвалених раніше.

Показовим прикладом є деструктивна діяльність угорського прем'єра В. Орбана та, частково, словацького – Р. Фіцо в ході напрацювання санкційної політики ЄС. Обидва прем'єри заявляють про неефективність санкцій ЄС проти РФ і необхідність їх припинення. Через призму теорії обмеженої раціональності можна пояснити декілька аспектів такої позиції цих політиків. По-перше, внаслідок ціннісних орієнтацій на протиставлення Європейському Союзу й прихильності до ідей антиєвропеїзму різка зміна заяв і дій неможлива, адже зменшить кількість прихильників і їх вплив усередині ЄС як потужних євроскептиків. Також на санкційну позицію цих політиків може впливати й нестача інформації, яка описується Г. Саймоном як незнання наслідків, через що виробник політики покладається на власну здатність оцінювати⁹. Для В. Орбана є очевидним, що оскільки у РФ значно більше ресурсів, Україна не має можливостей для довгого й ефективного спротиву, а допо-

мога ЄС через високий рівень корумпованості української влади не дійде за призначенням. Тож формулювання публічної позиції В. Орбаном: «Україна перестала бути суверенною країною. Вони не мають грошей. Вони не мають зброї. Вони можуть воювати лише тому, що ми підтримуємо їх на Заході»¹⁰, базується на ціннісних передумовах, попередніх рішеннях угорського прем'єра та нестачі інформації. Тому В. Орбан і Р. Фіцо вважають більш раціональним швидке мирне завершення війни та зняття санкцій із РФ, адже це впливає як із ціннісної парадигми протистояння Європейському Союзу цих політиків, так і з тієї причини, що Україна видається їм корумпованою та слабкою для протистояння РФ державою. Ймовірним також є неврахування інформації: економічних показників впливу санкцій на РФ та стійкості України.

Теорія обмеженої раціональності на прикладі таких політиків, як В. Орбан і Р. Фіцо, вказує на ризики, пов'язані зі збільшенням впливу керівників країн-членів на ухвалення питання санкцій Європейського Союзу. Ціннісні обмеження, політична позиція, неврахування інформації формують певні упередження позицій політиків під час ухвалення таких рішень. Що поєднується також з опортуністичною поведінкою та максимізацією користі¹¹. Максимізуючи користь, такі політики, як В. Орбан, намагаються отримати бажаних поступок від ЄС, торгуючи своєю «золотою акцією», оскільки мають право вето. Опортуністична поведінка проявляється, коли В. Орбан застосовує шантаж – відмовляється від голосування за будь-які санкції ЄС, допоки не будуть виконані певні його умови.

Варто також проаналізувати позиції згаданих політиків щодо ухвалення санкцій за допомогою теорії фреймінгу, яка поєднується з теорією обмеженої раціональності. Необхідним її елементом є так званий ціннісний фреймінг, тобто за Дж. Друкманом – «звернення уваги індивідів на певні міркування або ідеї, які є релевантними на цей момент»¹². Фреймінг у межах цього дослідження корелює з пунктом теорії обмеженої раціональності про ціннісні упередження. Політики, виступаючи проти санкційної політики ЄС щодо РФ, формують негативний фрейм про «корумповану, недієздатну Україну» на протипагу загальноєвропейському фрейму про «європейську, демократичну Україну», яка має європейську перспективу, успішно реалізуючи реформи на шляху до євроінтеграції в умовах війни. Хоча ці два фрейми не є еквівалентними, однак ціннісне апелювання до України як слабкої, недієздатної держави формується на протипагу уявленню, в межах якого Україна – демократія, яка може вистояти у війні проти РФ. Такі політики, як В. Орбан і Р. Фіцо, поширюють подібні фрейми, тиражуючи євроскептицизм й апелюючи до тих, хто може не підтримувати допомогу Україні, з метою збільшення свого впливу та політичної ваги під час ухвалення важливих рішень на рівні голів держав.

Фреймінг працює в обох напрямках, він впливає на самих політиків, які починають вірити в те, що Україна є корумпованою і слабкою державою внаслідок обмеженої раціональності або російських нарративів; а також спо-

нує цих політиків поширювати такий фрейм на ширшу аудиторію Європейського Союзу. Однак негативний фрейм про Україну може не надто позначитися на загальноєвропейській думці, адже, як зазначає Дж. Друкман, вплив фрейму може зменшуватися як унаслідок надання контексту й інформації, так і боротьби різних фреймів між собою¹². Оскільки ЄС є доволі неоднорідним, все є домінує розуміння необхідності й певного морального обов'язку допомоги Україні, яка захищає всю Європу. Про це свідчать дані європейського опитування – на необхідність підтримки України та продовження санкцій проти РФ вказали 76% опитаних¹³. Проте збільшення скептиків продовження і посилення санкцій є прогнозованим, оскільки посилюється втома від війни й поширюється антиукраїнська риторика перед виборами в Європарламент та парламентськими виборами в низці країн-членів.

Відтак особистісні чинники лідерів-євроскептиків можуть деструктивно впливати на санкційну політику ЄС. Причому не лише на питання санкцій, а й на всю зовнішню політику ЄС, блокуючи, зокрема, ухвалення допомоги країнам. Обмежена раціональність і наявність ціннісних упереджень у певних радикальних європейських політиків суттєво звужують можливості швидкого реагування та ухвалення необхідних рішень. Варто врахувати чинник виборів у країнах ЄС та в Європарламенті, внаслідок яких існує небезпека приходу до влади більш радикальних та євроскептичних партій і лідерів, як у Нідерландах, де перемогла праворадикальна «Партія Свободи». Зростання популярності євроскептиків може призвести до формування антиєвропейської коаліції лідерів всередині ЄС, що поставить під загрозу цілісність та єдність ЄС, зокрема в питанні санкційної політики.

Висновки. Особистісні чинники політиків-євроскептиків окремих країн – членів ЄС можуть суттєво обмежувати швидкість й ефективність ухвалення санкцій на найвищому рівні у ЄС. Вплив нераціональних чинників на критично важливу сферу напрацювання санкційної політики ЄС сповільнює реакцію на кризові прояви та зменшує здатність ЄС до реагування. Такі прояви можуть ставати більш деструктивними в міру посилення євроскептичних настроїв і приходу до влади радикальніших політиків, що дасть їм змогу потужніше конкурувати з проєвропейськими лідерами.

З огляду на це Європейському Союзу необхідно оновити загальний підхід до ухвалення санкцій. Серед можливих варіантів розв'язання цієї проблеми – зменшення впливу окремих держав на такі рішення шляхом обмеження використання права вето і застосування кваліфікаційної більшості під час голосування санкційних пакетів. Зміна системи голосування забезпечить ЄС від шантажу з боку лідерів-євроскептиків і змусить їх шукати підтримки серед інших країн для застосування блокування. Втім, запровадження такої системи має певні ризики: зменшення загального потенціалу до ухвалення таких рішень, втрата довіри до впливу голосу окремої країни.

Для зменшення негативного впливу кваліфікаційної більшості у санкційній політиці рекомендується запровадити детальніший моніторинг імплементації

ментації та жорсткіші методи впровадження санкцій з боку ЄС. Моніторинг дасть змогу точніше оцінити, як саме працюють санкції, їх вплив на підсанкційні держави та ЄС, а також відстежувати порушників санкційного режиму та усувати такі випадки. Критично необхідним видається також створення більш прозорого механізму ухвалення санкційних рішень, адже Європейська Рада збільшує свій вплив на зовнішню політику ЄС, формально не маючи на це повноважень.

1. Хакімова В. Санкційна політика ЄС як засіб протидії російській агресії. Україна – Європейський Союз: *Формат розвитку відносин України та країн Центральної Європи у контексті російсько-української війни, гарантій безпеки та реінтеграції тимчасово окупованих територій*: матер. міжн. наук.-практ. конф. Ужгород, 2023. 338 с. С. 36.2. Рибачок Д. О., Фещенко Б. О., Гнатюк М. М. Санкції в політиці ЄС: приклад Російської Федерації 2014–2015 рр. *Наукові записки кафедри політології НАУКМА*. 2018. № 11. С. 70-81. 3. Charter of the United Nations. URL: https://untso.unmissions.org/sites/default/files/united_nations_charter.pdf. 4. Абдуллаєв Р. А. Правове регулювання санкцій у праві Європейського Союзу. Оdesa: Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. 198 с. 5. Biersteker T., Portela C. EU Sanctions in Context: Three Types. Research Collection School of Social Sciences. 2015. Paper 1688. URL: https://ink.library.smu.edu.sg/sooss_research/1688. 6. How does the EU impose sanctions? European Union Sanctions. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/european-union-sanctions_en#10705. 7. Szép V. New intergovernmentalism meets EU sanctions policy: the European Council orchestrates the restrictive measures imposed against Russia. *Journal of European Integration*. 2019. № 42(3). P. 1–17. 8. Helwig N., Jokela J., Portela C. Sharpening EU sanctions policy for a geopolitical era. Prime Minister's Office Helsinki, 2020. 203 p. 9. Simon, H. A. Bounded rationality in social science: today and tomorrow. *Mind & Society*. 2000. Vol. 1. Issue 1. P. 25–39. 10. Hungary's Viktor Orbán threatens to blow up EU's Ukraine policy. Politico. URL: <https://politi.co/3H5E4hY>. 11. Чабанна М. Неінституційний підхід до аналізу процесу прийняття політичних рішень. *Політичний менеджмент*. 2010. № 2. С. 29–37. 12. Druckman J. Political Preference Formation: Competition, Deliberation, and the (Ir)relevance of Framing Effects. *American Political Science Review*. 2004. Vol. 98. Issue 4. 671–686. 13. EU challenges and priorities in 2023. Eurobarometer. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3092>.

References

1. Khakimova V. Sanktsiina polityka YeS yak zasib protydii rosiiskii ahresii. Ukraina – Yevropeyskyi Soiuz: *Format rozvytku vidnosyn Ukrainy ta krain Tsentralnoi Yevropy u konteksti rosiisko-ukrainskoi viiny, harantii bezpeky ta reintehratsii tymchasovo okupovanykh terytorii*: mater. mizhn. nauk.-prakt. konf. Uzhhorod, 2023. 338 s. S. 36 [ukr.]. 2. Rybachok D. O., Feshchenko B. O., Gnatiuk M. M. Sanktsii v politytsii YeS: pryklad Rosiiskoi Federatsii 2014–2015 rr. *Naukovi zapysky kafedry politolohii NAUKMA*. 2018. № 11. S. 70–81 [ukr.]. 3. Charter of the United Nations. URL: https://untso.unmissions.org/sites/default/files/united_nations_charter.pdf. 4. Abdullaiev R. A. Pravove rehulivannia sanktsii u pravi Yevropeiskoho Soiuzu. Odesa: Natsionalnyi universytet «Odeska yurydychna akademiia», 2022. 198 s. [ukr.]. 5. Biersteker T., Portela C. EU Sanctions in Context: Three Types. Research Collection School of Social Sciences. 2015. Paper 1688. URL: https://ink.library.smu.edu.sg/sooss_research/1688.

library.smu.edu.sg/sooss_research/1688 6. How does the EU impose sanctions? European Union Sanctions. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/european-union-sanctions_en#10705. 7. Szép V. New intergovernmentalism meets EU sanctions policy: the European Council orchestrates the restrictive measures imposed against Russia. *Journal of European Integration*. 2019. № 42(3). P. 1–17. 8. Helwig N., Jokela J., Portela C. Sharpening EU sanctions policy for a geopolitical era. Prime Minister's Office Helsinki, 2020. 203 p. 9. Simon, H. A. Bounded rationality in social science: today and tomorrow. *Mind & Society*. 2000. Vol. 1. Issue 1. P. 25–39. 10. Hungary's Viktor Orbán threatens to blow up EU's Ukraine policy. Politico. URL: <https://politi.co/3H5E4hY>. 11. Chabanna M. Neoinstitutsiyni pidkhdid do analizu protsesu pryiniattia politychnykh rishen. *Politychnyi menedzhment*. 2010. № 2. S. 29–37 [ukr.]. 12. Druckman J. Political Preference Formation: Competition, Deliberation, and the (Ir)relevance of Framing Effects. *American Political Science Review*. 2004. Vol. 98. Issue 4. 671–686. 13. EU challenges and priorities in 2023. Eurobarometer. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3092>.

Yavir Vira, Zubrytska Liudmyla & Alimov Anton. The EU Sanctions Policy: the Destructive Influence of Eurosceptics' Personal Factors

Introduction. *The peculiarities of the EU's general sanctions policy are analyzed. Particular attention is paid to the destructive impact of irrational personal factors of eurosceptic leaders on a critical area of EU foreign policy – the development of sanctions policy, which weakens EU unity, slows down the response to crises and reduces the ability to respond. The authors offer recommendations for creating a more transparent mechanism for making sanctions decisions.*

The purpose of this study is to determine the destructive impact of personal irrational factors of Eurosceptics on the adoption of sanctions in the EU. To explain the personal factors several methods are used: framing theory and the theory of bounded rationality. Framing looks at value constraints and the impact of the way some European politicians frame the issue on the adoption of sanctions. In contrast, the theory of bounded rationality is used to explain possible limitations in the rational thought process and to express the positions of European politicians that influence the adoption of sanctions policies.

Conclusions. *It is founded out, that personal factors of Eurosceptic leaders can seriously influence the EU's sanctions policy. And not only on the issue of sanctions, but also on the entire EU foreign policy, blocking, in particular, the adoption of aid to countries. The limited rationality and value biases of some radical European politicians significantly limit the ability to respond quickly and make the necessary decisions. It is worth considering the factor of elections in the EU and the European Parliament, which may result in more radical and Eurosceptic parties coming to power. The growing popularity of Eurosceptics could lead to the formation of an anti-European coalition of leaders within the EU, which would jeopardize the integrity and unity of the EU, in particular on the issue of sanctions policy.*

Key words: European Union, EU foreign policy, EU sanctions policy, sanctions, euroscepticism.